



**COLLEGE
VAN
PROCUREURS-GENERAAL**

**COLLEGE
DES
PROCUREURS GÉNÉRAUX**

Brussel, 1 oktober 2009

Bruxelles, le 1^{er} octobre 2009

**OMZENDBRIEF NR. COL 10/2009
VAN HET COLLEGE VAN
PROCUREURS-GENERAAL BIJ DE
HOVEN VAN BEROEP**

**CIRCULAIRE N° COL 10/2009 DU
COLLÈGE DES PROCUREURS
GÉNÉRAUX PRÈS LES COURS
D'APPEL**

Mijnheer de Procureur-generaal,
Mijnheer de Federale Procureur,
Mijnheer/Mevrouw de Procureur des Konings,
Mijnheer/Mevrouw de Arbeidsauditeur,

Monsieur le Procureur général,
Monsieur le Procureur fédéral,
Monsieur/Madame le Procureur du Roi,
Monsieur/Madame l'Auditeur du Travail,

BETREFT: DE SCHIJNHUWELIJKEN

OBJET: LES MARIAGES SIMULÉS

1. Voorwoord

Deze omzendbrief behandelt de problematiek van de schijnhuwelijken en strekt ertoe:

- een inventaris op te stellen van de normen die ter zake van toepassing zijn en de aandacht te vestigen op de gevolgen van de inwerkingtreding van het nieuwe artikel 79bis van de wet van 15 december 1980;
- de rol van elke betrokken overheid te verduidelijken, van de ambtenaar van de burgerlijke stand (ABS), over de procureur des konings, tot de Dienst Vreemdelingenzaken (DVZ) en de politiediensten;
- een eenvormig optreden vast te leggen teneinde de rechtszekerheid beter te garanderen.

2. Oorsprong

Deze omzendbrief werd opgesteld in het kader van een werkgroep die door de Dienst voor het Strafrechtelijk Beleid werd opgericht. In deze werkgroep werden alle bij de problematiek van de schijnhuwelijken betrokken partijen samengebracht teneinde de rol en het optreden van eenieder vast te leggen. Aan deze werkgroep namen vertegenwoordigers van de Dienst voor het Strafrechtelijk Beleid, het College van Procureurs-generaal, de parketten van eerste aanleg, de diensten van de burgerlijke stand, de DVZ, de FOD's Buitenlandse Zaken en Justitie en de Federale Politie deel.

3. Praktische informatie

De werkgroep ligt niet alleen aan de basis van deze omzendbrief, maar stond ook in voor het opstellen van een draaiboek dat als praktische gids bedoeld is voor alle bij de problematiek van de schijnhuwelijken betrokken partijen. Dit draaiboek was oorspronkelijk gebaseerd op het draaiboek dat te Antwerpen werd opgesteld en is beschikbaar op het Ompranet (burgerlijk recht). De inhoud van dit document zal voortdurend geactualiseerd kunnen

1. Préambule

La présente circulaire traite de la problématique des mariages simulés. Elle a pour but :

- de faire l'inventaire des normes applicables en la matière et d'attirer l'attention sur les conséquences de l'entrée en vigueur du nouvel article 79 bis de la loi du 15 décembre 1980 ;
- de préciser le rôle de chacune des autorités concernées, de l'Officier de l'état civil (OEC) au procureur du Roi en passant par l'Office des étrangers (OE) et les services de police ;
- de déterminer une manière uniforme d'intervenir de façon à garantir davantage de sécurité juridique.

2. Origine

La présente circulaire trouve son origine dans le travail d'un groupe constitué au sein du Service de la Politique criminelle. Ce groupe avait pour but de réunir les principaux intervenants dans la problématique des mariages simulés afin de déterminer le rôle et les possibilités d'action de chacun. Se retrouvaient dans ce groupe de travail des représentants du Service de la Politique criminelle, du Collège des Procureurs généraux, de parquets d'instance, de services de l'état civil, de l'OE, des S.P.F Affaires étrangères et Justice et de la police fédérale.

3. Informations pratiques

Si le groupe de travail est à l'origine de la circulaire, il est aussi à l'origine de la rédaction d'un manuel qui se veut un guide pratique pour chacun des intervenants en matière de mariages simulés. Ce manuel s'inspire à l'origine d'un « vade-mecum » rédigé à Anvers. Il est disponible sur l'ompranet (droit civil). La mise à disposition de ce document sur l'ompranet permettra une actualisation constante de son contenu.

worden precies omwille van het feit dat het op het Ompranet beschikbaar is.

Er dient hierbij te worden opgemerkt dat, hoewel sommige diensten wel degelijk toegang hebben tot het Ompranet, het draaiboek niet door eender wie mag worden geraadpleegd, aangezien het een instrument is dat ter beschikking van de parketten wordt gesteld zodat in elk arrondissement overleg kan worden georganiseerd over het optreden van alle bij de problematiek van de schijnhuwelijken betrokken partijen.

Ook de rechtspraak ter zake zal op het Ompranet ter beschikking worden gesteld.

Il faut être attentif au fait qu'hormis certains services ayant accès à l'ompranet, le manuel n'est pas un document public. Il s'agit d'un instrument mis à la disposition des parquets afin qu'une politique d'actions concertées entre intervenants puisse avoir lieu dans chaque arrondissement.

La jurisprudence en la matière sera aussi mise à disposition sur l'ompranet.

4. Wettelijk kader

4.1. Internationaal en Europees recht

4.1.1. Internationale verdragen

Artikel 16 van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens erkent het recht om te huwen en een gezin te stichten.

Ook artikel 12 van het Europees Verdrag voor de Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden¹ (EVRM) garandeert het recht te huwen.

Daarentegen beperkt artikel 23.2 van het Internationaal Verdrag inzake Burgerlijke en Politieke Rechten (BUPO) zich tot het erkennen van het recht te huwen².

De artikelen 12 van het EVRM en 23.2 van het BUPO zijn geen absolute rechten en verlenen een grote vrijheid aan de nationale overheden van de verschillende verdragsstaten om de uitoefening van het recht te huwen te regelen³.

Aanvaarde beperkingen op het recht te huwen zijn onder meer de voorschriften m.b.t. de vormvereisten, de bekwaamheid om te huwen en de toestemming voor het huwelijk. Hetzelfde geldt

4. Cadre légal

4.1. Droit international et européen

4.1.1. Traités internationaux

L'article 16 de la Déclaration universelle des Droits de l'Homme garantit le droit de se marier et de fonder une famille.

L'article 12 de la Convention Européenne de Sauvegarde des Droits de l'Homme et des Libertés fondamentales¹ (CEDH) consacre le droit de se marier.

Par contre, l'article 23.2 du Pacte International sur les Droits Civils et Politiques (PIDCP) se limite à la reconnaissance du droit de se marier².

Les articles 12 de la CEDH et 23.2. du PIDCP ne sont pas des droits absolus et attribuent aux autorités nationales des différents Etats parties une grande liberté dans la manière de régler l'exercice du droit au mariage³.

Les limitations acceptées sont entre autres les prescriptions concernant les formes à respecter, la capacité à se marier et à consentir au mariage. Il en va de même pour les règles de droit

¹ "Mannen en vrouwen van huwbare leeftijd hebben het recht te huwen en een gezin te stichten volgens de nationale wetten welke de uitoefening van dit recht beheersen."

¹ « A partir de l'âge nubile, l'homme et la femme ont le droit de se marier et de fonder une famille selon les lois nationales régissant l'exercice de ce droit. »

² J. Vande Lanotte et Yves Haeck, Handboek EVRM, deel 2 - artikelsgewijze commentaar, Volume II, Intersentia, 45.

² J. Vande Lanotte et Yves Haeck, Handboek EVRM, partie 2 - commentaire d'article, Volume II, Intersentia, 45.

³ J. Vande Lanotte et Yves Haeck, Handboek EVRM, deel 2 - artikelsgewijze commentaar, Volume II, Intersentia, 66.

³ J. Vande Lanotte et Yves Haeck, Handboek EVRM, partie 2 - commentaire d'article, Volume II, Intersentia, 66.

ook voor de regels van het internationaal privaatrecht, voor zover deze geen afbreuk doen aan artikel 14 EVRM en ze het recht op huwelijk in artikel 12 EVRM niet uithollen⁴.

international privé pour autant qu'elles ne soient pas contraires à l'article 14 de la CEDH et qu'elles ne réduisent pas le droit de se marier prévu à l'article 12 de la CEDH⁴.

4.1.2. Europese regelgeving

Aangezien schijnhuwelijken een middel zijn om de regels betreffende de binnenkomst en het verblijf van onderdanen van derde landen in de Europese Unie te misbruiken, en de lidstaten van de EER (Europese Economische Ruimte)⁵ bijgevolg maatregelen moeten nemen om dit fenomeen te bestrijden, nam de Raad van de Europese Unie op 4 december 1997 een resolutie aan betreffende maatregelen ter bestrijding van schijnhuwelijken⁶.

Deze resolutie omschrijft het begrip als volgt:

“Het huwelijk van een onderdaan van een lidstaat of een onderdaan van een derde land die legaal in een lidstaat verblijft, met een onderdaan van een derde land met als enig doel de regels betreffende de binnenkomst en het verblijf van onderdanen van derde landen te misbruiken en voor de onderdaan van het derde land een vergunning tot vestiging of tot verblijf in een lidstaat te verkrijgen.”

In de resolutie worden volgende niet-limitatieve factoren vermeld die kunnen wijzen op een schijnhuwelijk :

- *het ontbreken van een levensgemeenschap;*
- *het ontbreken van een passende bijdrage aan de verantwoordelijkheden van het huwelijk;*
- *de echtgenoten hebben elkaar vóór het huwelijk nooit ontmoet;*
- *de echtgenoten geven elkaars personalia (naam, adres, nationaliteit, werk), de omstandigheden waarin zij elkaar hebben leren kennen of andere belangrijke persoonlijke gegevens die henzelf betreffen, verkeerd weer;*
- *de echtgenoten spreken geen taal die beiden verstaan;*
- *er wordt een geldbedrag betaald opdat*

4.1.2. Réglementation européenne

Dans la mesure où les mariages simulés sont un moyen d'abuser des règles concernant l'entrée et le séjour de ressortissants de pays tiers dans l'Union européenne et qu'il s'impose dès lors que les Etats membres de l'EEE (Espace Economique Européen)⁵ prennent des mesures pour lutter contre ce phénomène, le Conseil de l'Union européenne a adopté, le 4 décembre 1997, une résolution concernant les mesures relatives à la lutte contre les mariages simulés⁶.

Cette résolution décrit le concept comme :

« le mariage d'un ressortissant d'un État membre ou d'un ressortissant d'un pays tiers, séjournant régulièrement dans un État membre, avec un ressortissant d'un pays tiers, dans le seul but de détourner les règles relatives à l'entrée et au séjour des ressortissants des pays tiers et d'obtenir pour le ressortissant du pays tiers un permis de séjour ou une autorisation de résidence dans un État membre ».

Dans la résolution, les facteurs non limitatifs suivants sont mentionnés comme pouvant éveiller une présomption de mariage simulé :

- *l'absence du maintien de la communauté de vie ;*
- *l'absence d'une contribution appropriée aux responsabilités découlant du mariage ;*
- *les époux ne se sont jamais rencontrés avant le mariage ;*
- *les époux se trompent sur leurs coordonnées respectives (nom, adresse, nationalité, travail), sur les circonstances dans lesquelles ils se sont connus, ou sur d'autres informations importantes à caractère personnel qui les concernent ;*
- *les époux ne parlent pas une langue compréhensible par les deux ;*
- *une somme d'argent est remise pour que le*

⁴ J. Vande Lanotte en Yves Haecck, Handboek EVRM, deel 2 - artikelsgewijze commentaar, Volume II, Intersentia, 67.

⁴ J. Vande Lanotte et Yves Haecck, Handboek EVRM, partie 2 - commentaire d'article, Intersentia, 67.

⁵ De Europese Economische Ruimte bestaat uit de lidstaten van de Europese Unie en de lidstaten die partij zijn bij de Schengenovereenkomst, namelijk IJsland, Noorwegen, Liechtenstein en Zwitserland.

⁵ L'Espace Economique Européen comprend les Etats membres de l'Union Européenne et les Etats parties à la Convention de Schengen, c'est-à-dire l'Islande, la Norvège, le Liechtenstein et la Suisse.

⁶ Publicatieblad nr. C382 van 16/12/1997, p. 0001-0002.

⁶ Journal Officiel n° C382 du 16/12/1997, pp. 0001-0002.

het huwelijk wordt gesloten (met uitzondering van geldbedragen die bij wijze van bruidsschat worden betaald, als het onderdanen van derde landen betreft waar het betalen van een bruidsschat tot de normale gang van zaken behoort);

- *uit de levensloop van een van de echtgenoten of van beide echtgenoten komen gegevens naar voren over eerdere schijnhuwelijken of onregelmatigheden in verband met het verblijf.*

mariage soit conclu (à l'exception des sommes remises au titre de dot, dans le cas des ressortissants des pays tiers où l'apport d'une dot est une pratique normale);

- *l'historique de l'un ou des deux époux fait apparaître des indications sur des précédents mariages de complaisance ou des irrégularités de séjour.*

4.1.3. Het Wetboek van Internationaal Privaatrecht

Het internationaal privaatrecht wordt toegepast ingeval van conflicten tussen wetten teneinde te bepalen welk materieel recht op een situatie met een vreemd element moet worden toegepast. In het kader van een huwelijk en een schijnhuwelijk is het een belangrijke referentie, bijvoorbeeld wanneer de geldigheid van een in het buitenland tussen een Belg en een persoon van vreemde herkomst afgesloten huwelijk moet worden nagegaan. Hierna worden in het kort de bepalingen voorgesteld die in het kader van schijnhuwelijken kunnen worden toegepast.

Artikel 27 van het Wetboek van Internationaal Privaatrecht (WIPR) bepaalt dat een buitenlandse authentieke akte (huwelijksakte) in België door alle overheden erkend wordt, zonder dat een beroep moet worden gedaan op eender welke procedure indien de rechtsgeldigheid ervan wordt vastgesteld overeenkomstig het toepasselijke recht, en met inachtneming van de artikelen 18 en 21 WIPR.

- Artikel 18 van het WIPR heeft betrekking op de wetsontduiking:

“Voor de bepaling van het toepasselijk recht in een aangelegenheid waarin partijen niet vrij over hun rechten kunnen beschikken – in geval van een huwelijk –, wordt geen rekening gehouden met feiten en handelingen gesteld met het enkele doel te ontsnappen aan de toepassing van het door deze wet aangewezen recht.”

Een voorbeeld: wanneer de voorgelegde documenten ontoereikend zijn om in België te huwen of wanneer gepoogd werd te ontsnappen aan de controle van de ware intenties van de echtgenoten door de Belgische overheden, bv. wanneer een Pakistaan met een Spaanse onderdaan huwt in een Scandinavisch land zonder dat één van de partners een band heeft met dat

4.1.3. Le Code de droit international privé

Le droit international privé intervient en cas de conflit de lois afin de désigner le droit matériel applicable à une situation affectée d'un élément d'extranéité. Dans le cadre du mariage et de la simulation de mariage, il constitue un point de référence important, par exemple, lorsqu'il y a lieu de vérifier la validité d'un mariage conclu à l'étranger entre un Belge et une personne d'origine étrangère. Ci-dessous sont brièvement présentées les dispositions susceptibles d'être utilisées dans le cadre de la problématique des mariages simulés.

L'article 27 du Code de droit international privé (CDIP) prévoit qu'un acte authentique étranger (acte de mariage) est reconnu en Belgique par toute autorité sans qu'il faille recourir à aucune procédure, si sa validité est établie conformément au droit applicable en tenant compte des articles 18 et 21 du CDIP.

- L'article 18 du CDIP vise la fraude à la loi

« Pour la détermination du droit applicable en une matière où les personnes ne disposent pas librement de leurs droits -c'est le cas du mariage- il n'est pas tenu compte des faits et des actes constitués dans le seul but d'échapper à l'application du droit désigné par la présente loi. »

Par exemple, lorsque les documents présentés sont insuffisants pour se marier en Belgique ou lorsque l'on a essayé d'échapper à la vérification de l'intention véritable des époux par les autorités belges comme dans le cas où une personne de nationalité pakistanaise se marie avec une personne de nationalité espagnole dans un pays scandinave, sans que ces personnes n'aient un

land.

- Artikel 21 WIPR stelt dat de toepassing van een bepaling van het buitenlands recht geweigerd wordt indien deze tot een resultaat zou leiden dat kennelijk onverenigbaar is met de openbare orde.

Een bigaam huwelijk kan hiervoor als voorbeeld worden aangehaald.

Rekening houdend met deze bepalingen kan elke betrokken Belgische overheid de erkenning van een in het buitenland opgestelde huwelijksakte weigeren wanneer deze enkel bedoeld is om aan de toepassing van de Belgische wet te ontsnappen en/of wanneer de resultaten ervan onverenigbaar zijn met de Belgische openbare orde.

Bovendien moet er op worden gewezen dat artikel 31, § 1 WIPR stelt dat geen enkele buitenlandse authentieke akte betreffende de burgerlijke stand het voorwerp kan zijn van een kantmelding van een akte van een burgerlijke stand, noch in een register van de burgerlijke stand mag worden overgeschreven, noch als basis kan dienen voor de inschrijving in een bevolkingsregister, een vreemdelingenregister of een wachtregister, dan na onderzoek van de voorwaarden bedoeld in artikel 27 § 1. Dit betekent dus dat de ABS moet nagaan of er geen wetsontduiking is of/en het resultaat niet in strijd zou kunnen zijn met de openbare orde.

De ministeriële circulaire van 23 september 2004 betreffende de aspecten van de wet van 16 juli 2004 houdende het Wetboek van Internationaal Privaatrecht die betrekking hebben op het personeelsstatuut⁷ scheidt eveneens duidelijkheid over de rol van de ABS.

Tot slot regelen de artikelen 46 en 47 van het WIPR de geldigheids- en vormvoorwaarden van het huwelijk dat een buitenlands element bevat.

De vormvoorwaarden blijven geregeld door het recht van de Staat op wiens grondgebied het huwelijk voltrokken wordt⁸.

lien avec ce pays.

- L'article 21 du CDIP prévoit que l'application d'une disposition de droit étranger est écartée si elle produit un effet manifestement contraire à l'ordre public.

Par exemple, un mariage bigame.

Compte tenu de ces dispositions, toute autorité belge concernée peut ne pas reconnaître un acte de mariage dressé à l'étranger pour autant qu'il ait été constitué dans le but d'échapper à l'application de la loi belge ou/et si ses effets sont contraires à l'ordre public belge.

Par ailleurs, il faut indiquer que l'article 31, § 1^{er} du CDIP prévoit qu'aucun acte authentique étranger concernant l'état civil ne peut faire l'objet d'une mention marginale ou être transcrite dans un registre de l'état civil ou servir de base à une inscription dans un registre de la population, un registre des étrangers ou un registre d'attente sans vérifications des conditions visées à l'article 27, §1^{er}, ce qui implique donc, dans le chef de l'OEC, de vérifier s'il n'y a pas fraude à la loi ou/et un risque d'effets de l'acte contraire à l'ordre public.

La circulaire ministérielle du 23 septembre 2004 relative aux aspects de la loi du 16 juillet 2004 portant le Code de droit international privé concernant le statut personnel⁷ apporte également un éclairage sur le rôle de l'OEC.

Enfin, les articles 46 et 47 du Code de droit international privé régissent les conditions de fond et de forme du mariage comprenant un élément d'extranéité.

Les conditions de forme restent réglées par le droit de l'Etat sur le territoire duquel le mariage est célébré⁸.

⁷ B.S. 28 septembre 2004.

⁷ M.B. 28 septembre 2004.

⁸ Saroléa, La célébration et la validité du mariage, ... "S'agissant des mariages conclus à l'étranger, un mariage religieux, coutumier ou consulaire, valable selon la loi du pays de célébration et qui y équivaut à un mariage civil, sera reconnu comme tel en Belgique même si la Constitution belge prévoit, en son article 16 §2, que le mariage civil devra toujours précéder la bénédiction nuptiale, sauf les exceptions à établir par la loi, s'il y a lieu."

⁸ S. Saroléa, La célébration et la validité du mariage, ... «S'agissant des mariages conclus à l'étranger, un mariage religieux, coutumier ou consulaire, valable selon la loi du pays de célébration et qui y équivaut à un mariage civil, sera reconnu comme

De geldigheidsvoorwaarden worden geregeld door het nationaal recht van elk van de partijen bij het huwelijk. Als één van de partijen de geldigheidsvoorwaarden van het op hem of haar toepasselijke recht niet naleeft, kan het huwelijk het voorwerp uitmaken van een nietigverklaring in België of in het land van herkomst van deze persoon.

Les conditions de fond sont quant à elles régies par la loi nationale de chacune des parties au mariage. Si l'une des parties n'a pas respecté les conditions de fond du droit qui lui est applicable, l'union peut faire l'objet d'une annulation en Belgique ou dans le pays d'origine de cette personne.

4.2. Belgisch recht

4.2. Droit belge

4.2.1. Het schijnhuwelijk in het burgerlijk recht

4.2.1. Le mariage simulé en droit civil

Het schijnhuwelijk⁹ wordt gedefinieerd in artikel 146bis van het Burgerlijk Wetboek. Artikel 79bis van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen¹⁰, dat in strafrechtelijke bepalingen voorziet m.b.t. deze materie, verwijst ook naar dit artikel voor de definiëring van de strafbaar gestelde gedragingen:

Le mariage simulé⁹ est défini à l'article 146 bis du Code civil. L'article 79 bis de la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers¹⁰ prévoyant des dispositions pénales en la matière renvoie également à cet article pour ce qui concerne la définition des comportements incriminés :

Artikel 146bis van het Burgerlijk Wetboek: *“Er is geen huwelijk wanneer, ondanks de gegeven formele toestemmingen tot het huwelijk, uit een geheel van omstandigheden blijkt dat de intentie van minstens één van de echtgenoten kennelijk niet is gericht op het totstandbrengen van een duurzame levensgemeenschap, maar enkel op het bekomen van een verblijfsrechtelijk voordeel dat is verbonden aan de staat van gehuwde.”*

Article 146 bis du Code civil : *« Il n'y a pas de mariage lorsque, bien que les consentements formels aient été donnés en vue de celui-ci, il ressort d'une combinaison de circonstances que l'intention de l'un au moins des époux n'est manifestement pas la création d'une communauté de vie durable, mais vise uniquement l'obtention d'un avantage en matière de séjour, lié au statut des époux. »*

De belangrijkste elementen van deze definitie zijn:

Les éléments principaux de cette définition sont donc :

- Een geheel van omstandigheden;
- **Kennelijk geen intentie** bij één of beide echtgenoten een duurzame levensgemeenschap tot stand te brengen;
- **Het enige doel is het verkrijgen van een verblijfsrechtelijk voordeel** dat verbonden is aan de staat van gehuwde.

- un ensemble de circonstances ;
- **l'absence manifestement** d'intention dans le chef de l'un ou des deux époux de créer une communauté de vie durable ;
- **le but d'obtenir uniquement un avantage en matière de séjour** qui découle du statut de personne mariée.

Bijgevolg moet het schijnhuwelijk onderscheiden worden van een gearrangeerd huwelijk (overeengekomen tussen twee families, bijvoorbeeld op basis van traditie) en een verstandshuwelijk. In deze laatste gevallen hebben de echtgenoten doorgaans wel de intentie om een duurzame levensgemeenschap tot stand te

En conséquence, le mariage simulé doit être distingué du mariage arrangé (convenu entre deux familles, par exemple sur base traditionnelle) et d'un mariage d'affaires. Dans ces dernières situations, les époux ont généralement bien l'intention de créer une communauté de vie durable même si les raisons sont par exemple purement

tel en Belgique même si la Constitution belge prévoit, en son article 16 §2, que le mariage civil devra toujours précéder la bénédiction nuptiale, sauf les exceptions à établir par la loi, s'il y a lieu. »

⁹ Gent, 21 septembre 2006, *NJW.*, 2007, 849.

⁹ Gand, 21, septembre 2006, *NJW.*, 2007, 849.

¹⁰ Hierna: wet van 15 december 1980.

¹⁰ Reprise comme suit : loi du 15 décembre 1980

brengen, zelfs indien dit louter omwille van financiële¹¹ of familiale redenen is. pécuniaires¹¹ ou d'ordre familial.

Er is sprake van een schijnhuwelijk wanneer de partijen of één van de partijen gebruik maakt van het instituut huwelijk louter om de schijn te wekken een huwelijk aan te gaan, en dit zonder het huwelijk ook echt te willen. Zoals reeds vermeld, is het niet noodzakelijk dat beide echtgenoten deze intentie hebben. Er is ook sprake van een schijnhuwelijk indien slechts één van beide huwelijkspartners deze intentie heeft.

Bovendien heeft de wetgever de hypothese van een schijnhuwelijk tot het verkrijgen van een verblijfsrechtelijk voordeel beperkt, hetgeen betekent dat een schijnhuwelijk, overeenkomstig artikel 146bis BW, niet tussen Belgen kan bestaan¹².

Het is dus wel degelijk de combinatie van de afwezigheid van het voornemen om een duurzame levensgemeenschap te vormen en het verkrijgen van een verblijfsrechtelijk voordeel door tenminste één van de twee huwelijkskandidaten, die een situatie van schijnhuwelijk vormt.

Bovendien heeft de wet van 25 april 2007¹³ ook de definitie van gedwongen huwelijk in het Burgerlijk Wetboek ingevoerd – artikel 146ter B.W. Het gedwongen huwelijk is niet noodzakelijk een schijnhuwelijk, maar op strafrechtelijk niveau werd het gebruik van dwang ook in het kader van schijnhuwelijken als verzwarende omstandigheid opgenomen.

Un mariage est simulé quand les parties ou l'une des parties ont eu recours à l'institution du mariage uniquement en vue de construire une apparence d'acte de mariage et sans en vouloir la réalité. Comme indiqué, il n'est pas nécessaire que les deux époux aient partagé cette intention, un mariage simulé peut exister si cette intention n'était présente que dans le chef de l'une des deux parties.

Par ailleurs, le législateur a limité l'hypothèse du mariage simulé à la seule obtention d'un avantage en matière de séjour. Il en découle donc qu'un mariage simulé conformément à l'article 146bis du Cciv ne peut exister entre Belges¹².

C'est donc bien l'association de l'absence d'intention de former une communauté de vie durable et de l'obtention d'un avantage en matière de séjour dans le chef d'au moins l'un des deux candidats au mariage qui constitue une situation de mariage simulé.

Par ailleurs, la loi du 25 avril 2007¹³ a aussi introduit dans le Code civil la définition du mariage forcé – article 146 ter du Code civil. Le mariage forcé n'est pas nécessairement un mariage simulé, mais l'on verra que sur le plan pénal, l'usage de la contrainte a aussi été prévu dans le cadre du mariage simulé comme circonstance aggravante.

¹¹ “Een verstandshuwelijk dient te worden onderscheiden van een schijnhuwelijk. Verstandshuwelijken zijn naar Belgisch recht perfect geldig. Zodra partijen de intentie hebben een duurzame levensgemeenschap te stichten is het huwelijk geldig, ook al zijn geldelijke, verblijfsrechtelijke of andere belangen doorslaggevend. Een Turkse man die huwt met een Belgische vrouw omwille van een verblijfsrechtelijk oogmerk, maar die daadwerkelijk samenleeft met de vrouw, zijn rol als echtgenoot wenst te vervullen en voor over wiens loon de vrouw volledig mag beschikken, gaat een verstandshuwelijk aan.” S. Valkenborgh, “Overzicht van rechtspraak (94-2001). De nietigverklaring van het huwelijk”, *E.J.*, 2002, p. 64.

¹¹ “Een verstandshuwelijk dient te worden onderscheiden van een schijnhuwelijk. Verstandshuwelijken zijn naar Belgisch recht perfect geldig. Zodra partijen de intentie hebben een duurzame leefgemeenschap te stichten is het huwelijk geldig, ook al zijn geldelijke, verblijfsrechtelijke of andere belangen doorslaggevend. Een Turkse man die huwt met een Belgische vrouw omwille van een verblijfsrechtelijk oogmerk, maar die daadwerkelijk samenleeft met de vrouw, zijn rol als echtgenoot wenst te vervullen en voor over wiens loon de vrouw volledig mag beschikken, gaat een verstandshuwelijk aan.” S. Valkenborgh, “Overzicht van rechtspraak (94-2001). De nietigverklaring van het huwelijk”, *E.J.*, 2002, p. 64.

¹² De hypothese van een schijnhuwelijk tussen Belgen is voorzien in artikel 146 BW. Deze hypothese valt niet onder het toepassingsgebied van het draaiboek.

¹² L'hypothèse du mariage simulé entre Belges est prévu à l'article 146 Cciv. Cette hypothèse n'en rentre pas dans le champ d'application de ce manuel.

¹³ Wet tot invoeging van artikel 391sexies in het Strafwetboek en tot wijziging van een aantal bepalingen van het Burgerlijk Wetboek met het oog op de strafbaarstelling en het uitbreiden van de middelen tot nietigverklaring van het gedwongen huwelijk.

¹³ Loi insérant un article 391sexies dans le Code pénal et modifiant certaines dispositions du Code civil en vue d'incriminer et d'élargir les moyens d'annuler le mariage forcé.

Artikel 146ter B.W. stelt: *“Er is evenmin een huwelijk wanneer het wordt aangegaan zonder vrije toestemming van beide echtgenoten en de toestemming van minstens een van de echtgenoten werd gegeven onder geweld of bedreiging”.*

Article 146 ter Cciv : *« Il n'y a pas de mariage non plus lorsque celui-ci est contracté sans le libre consentement des deux époux et que le consentement d'au moins un des époux a été donné sous la violence ou la menace. »*

4.2.2. Het schijnhuwelijk in het strafrecht

4.2.2. Le mariage simulé en droit pénal

4.2.2.1. Algemeen

Op strafrechtelijk vlak is de grote nieuwigheid de inwerkingtreding, op 21 februari 2006, van de wet van 12 januari 2006 die een artikel 79bis in de wet van 15 december 1980 heeft ingevoerd. Dit artikel stelt specifiek het schijnhuwelijk strafbaar. Voor de inwerkingtreding van deze wet bestond er geen specifieke strafrechtelijke bepaling voor dit fenomeen.

4.2.2.1. Généralités

Sur le plan pénal, la grande nouveauté est l'entrée en vigueur, le 21 février 2006, de la loi du 12 janvier 2006 qui a introduit un article 79 bis dans la loi du 15 décembre 1980. Celui-ci incrimine spécifiquement les mariages simulés. Avant cette loi, il n'existait pas de disposition pénale propre à ce type de comportement.

Artikel 79bis luidt:

L'article 79 bis est rédigé comme suit :

“§ 1 Ieder die een huwelijk sluit in de omstandigheden bedoeld in artikel 146bis van het Burgerlijk Wetboek, wordt gestraft met gevangenisstraf van acht dagen tot drie maanden of met geldboete van zesentwintig tot honderd EUR.

§1^{er}. Quiconque conclut un mariage dans les circonstances visées à l'article 146 bis du Code civil, sera puni d'un emprisonnement de huit jours à trois mois ou d'une amende de vingt-six à cent euros.

Ieder die een geldsom ontvangt die ertoe strekt hem te vergoeden voor het sluiten van een dergelijk huwelijk, wordt gestraft met gevangenisstraf van vijftien dagen tot één jaar of met een geldboete van vijftig tot tweehonderd vijftig EUR.

Quiconque reçoit une somme d'argent visant à le rétribuer pour la conclusion d'un tel mariage, sera puni d'un emprisonnement de quinze jours à un an ou d'une amende de cinquante à deux cent cinquante euros.

Ieder die gebruik maakt van geweld of bedreiging tegen een persoon om die persoon te dwingen een dergelijk huwelijk te sluiten, wordt gestraft met gevangenisstraf van één maand tot twee jaar of met geldboete van honderd tot vijfhonderd EUR.

Quiconque recourt à des violences ou menaces à l'égard d'une personne pour la contraindre à conclure un tel mariage sera puni d'un emprisonnement d'un mois à deux ans ou d'une amende de cent à cinq cents euros.

§ 2. Poging tot het in § 1, eerste lid, omschreven wanbedrijf wordt gestraft met geldboete van zesentwintig tot vijftig EUR.

§2. La tentative du délit prévu au §1^{er}, est punie d'une amende de vingt-six à cinquante euros.

Poging tot het in § 1, tweede lid, omschreven wanbedrijf wordt gestraft met gevangenisstraf van acht dagen tot zes maanden of geldboete van zesentwintig tot honderd vijftig EUR.

La tentative du délit prévu au § 1er, alinéa 2, est punie d'un emprisonnement de huit jours à six mois ou d'une amende de vingt-six à cent vingt-cinq EUR

Poging tot het in § 1, derde lid, omschreven wanbedrijf wordt gestraft met gevangenisstraf van vijftien dagen tot een jaar of met geldboete van vijftig tot tweehonderd vijftig EUR.”

La tentative du délit prévu au § 1er, alinéa 3, est punie d'un emprisonnement de quinze jours à un an ou d'une amende de cinquante à deux cent cinquante EUR.

De wetgever onderscheidt verschillende strafbare situaties:

Eerst en vooral is er het schijnhuwelijk "in het algemeen", zoals bepaald in artikel 146bis van het Burgerlijk Wetboek. In dit geval kan opgemerkt worden dat beide echtgenoten bestraft kunnen worden.

Vervolgens heeft de wetgever eveneens het feit van het ontvangen van geld als tegenprestatie voor een schijnhuwelijk willen bestraffen. Deze situatie lijkt immers steeds vaker voor te komen. In deze hypothese is de voorziene straf dan ook hoger. Enkel diegene die deze geldsom ontvangt, zal in een dergelijk geval bestraft worden met één van de zwaarste straffen. De persoon die geld geeft - behalve wanneer dit op basis van de bepalingen m.b.t. de deelname gebeurt - wordt enkel in het eerste lid van artikel 79bis § 1 beoogd.

Tot slot bestraft de wet degene die geweld of bedreigingen gebruikt om een huwelijk af te sluiten met een nog strengere straf.

In het tweede lid van artikel 79bis wordt de poging tot schijnhuwelijk behandeld.

Wat het materiële element betreft, moet worden aangetoond of de partijen wel degelijk een huwelijk hebben voltrokken of dat zij gepoogd hebben dit te doen. Zoals reeds werd vermeld, kan een schijnhuwelijk niet plaats hebben tussen twee personen met de Belgische nationaliteit.

Het morele element bestaat uit het voornemen van één of van beide echtgenoten om kennelijk geen duurzame levensgemeenschap tot stand te brengen, maar dat enkel gericht is op het verkrijgen van een verblijfsrechtelijk voordeel. Beide elementen moeten vastgesteld worden om te besluiten dat het om een schijnhuwelijk gaat.

Ingeval het voornemen alleen aanwezig is bij één van de echtgenoten, kan enkel deze persoon bestraft worden.

4.2.2.2. Andere strafrechtelijke kwalificaties

a. De strafbaarstelling m.b.t. gedwongen huwelijken

De wet van 25 april 2007 heeft ook een strafbaarstelling m.b.t. gedwongen huwelijken in het Strafwetboek ingevoerd. Het gebruik van geweld om een huwelijk af te sluiten werd al bij de

Le législateur a distingué différentes situations punissables :

Tout d'abord, le mariage simulé « en général » tel que visé à l'article 146 bis du Code civil. Dans ce cas, notons que les deux époux peuvent être sanctionnés.

Ensuite, le législateur a souhaité également sanctionner le fait de recevoir de l'argent en contrepartie de la simulation de mariage. Ce type de situation semble en effet de plus en plus fréquent. Dans cette hypothèse, la peine prévue est plus importante. Notons que dans ce cas, seul celui ou celle qui reçoit cette somme d'argent est punissable selon ces taux de peines plus élevés. La personne versant l'argent, sauf à recourir aux dispositions relatives à la participation, n'est visée que par l'alinéa 1^{er} de l'article 79 bis §1^{er}.

Enfin, la loi sanctionne la personne qui recourt à des violences ou menaces pour conclure un tel mariage d'une peine encore plus sévère.

Le paragraphe deux de l'article 79 bis vise quant à lui l'hypothèse de la tentative.

Concernant l'élément matériel, il faut établir que les parties ont bien conclu un mariage ou qu'elles ont tenté de le faire. Par ailleurs, comme dit précédemment, un mariage simulé ne peut avoir lieu entre deux personnes de nationalité belge.

L'élément moral consiste dans l'intention dans le chef de l'un ou des deux époux de ne manifestement pas rechercher à former une communauté de vie mais d'obtenir uniquement un avantage sur le plan du séjour. Les deux aspects devant être établis pour conclure à une simulation de mariage.

Dans l'hypothèse où cette intention n'est présente que dans le chef de l'un des époux, seul ce dernier est punissable.

4.2.2.2. Autres qualifications pénales

a. L'incrimination relative aux mariages forcés

Une autre incrimination, en matière de mariage forcé, a été introduite dans le Code pénal et ce, par la loi du 25 avril 2007. L'usage de la violence pour contracter mariage est déjà abordé dans la

bespreking van het schijnhuwelijk behandeld. Nochtans zijn de elementen die de strafbaarstelling van een gedwongen huwelijk uitmaken, verschillend. Er is immers geen sprake meer van het verkrijgen van een verblijfsrechtelijk voordeel of de wil een duurzame levensgemeenschap op te bouwen.

Het nieuwe artikel 391sexies van het Strafwetboek luidt zodoende: *"Hij die iemand door geweld of bedreiging dwingt een huwelijk aan te gaan, wordt gestraft met gevangenisstraf van een maand tot twee jaar of met geldboete van honderd euro tot vijfhonderd euro."*

De poging wordt gestraft met gevangenisstraf van vijftien dagen tot een jaar of met geldboete van vijftig euro tot tweehonderd vijftig euro."

b. Andere inbreuken op de wet van 15 december 1980 en het Strafwetboek

Hoewel er in een specifieke bepaling werd voorzien voor het strafbaar stellen van schijnhuwelijken, moet vastgesteld worden dat ook andere strafbaarstellingen van toepassing kunnen zijn op sommige gedragingen die door artikel 79bis van de wet van 15 december 1980 worden bestraft.

De artikelen 77¹⁴ en 77bis van de wet van 15 december 1980 beantwoorden aan deze hypothese. Deze artikelen werden gewijzigd door de wet van 10 augustus 2005 tot wijziging van diverse bepalingen met het oog op de versterking van de strijd tegen mensenhandel en mensensmokkel en tegen praktijken van huisjesmelkers, die in werking is getreden op 12 september 2005.

Artikel 77 bestraft het feit wetens en willens een persoon, die geen onderdaan is van een lidstaat van de Europese Unie, te helpen het grondgebied illegaal binnen te komen of aldaar te verblijven, dan wel erdoor te reizen. De straf hiervoor is een gevangenisstraf van acht dagen tot een jaar en/of een geldboete van 1700 euro tot 6000 euro.

Artikel 77bis bestraft mensensmokkel, namelijk diegene die ertoe bijdraagt dat een persoon die geen onderdaan is van een lidstaat van de Europese Unie het grondgebied België, illegaal binnenkomt, erdoor reist of aldaar verblijft, met het oog op het verkrijgen van een vermogensvoordeel. De voorziene straf is een gevangenisstraf van een

définition du mariage simulé. Cependant, dans le cadre de l'incrimination du mariage forcé, les éléments constitutifs de l'infraction sont différents car il n'est plus question de l'obtention d'un avantage en terme de séjour ni de volonté de former une communauté de vie durable.

Le nouvel article 391 sexies du Code pénal stipule ainsi que : *toute personne, qui par des violences ou des menaces, aura contraint quelqu'un à contracter mariage sera punie d'un emprisonnement d'un mois à deux ans ou d'une amende de cent à cinq cents euros.*

La tentative est punie d'un emprisonnement de quinze jours à un an ou d'une amende de cinquante à deux cent cinquante euros.

b. Autres infractions à la loi du 15 décembre 1980 et au Code pénal

Bien qu'ayant prévu une disposition spécifique incriminant les mariages simulés, il faut constater que d'autres incriminations peuvent viser certains des comportements punis par l'article 79 bis de la loi du 15 décembre 1980.

Les articles 77¹⁴ et 77 bis de la loi du 15 décembre 1980 rencontrent cette hypothèse. Ceux-ci ont été modifiés par la loi du 10 août 2005 modifiant diverses dispositions en vue de renforcer la lutte contre la traite et le trafic des êtres humains et contre les pratiques des marchands de sommeil. Cette loi est entrée en vigueur le 12 septembre 2005.

L'article 77 sanctionne le fait d'aider sciemment une personne non ressortissante d'un Etat membre de l'U.E. à pénétrer, à séjourner ou à transiter illégalement sur le territoire. Dans ce cas, la peine est de 8 jours à un an d'emprisonnement et/ou une amende de 1700 euros à 6000 euros.

L'article 77bis sanctionne quant à lui le trafic d'êtres humains, soit le fait de contribuer à permettre l'entrée, le transit ou le séjour illégal d'une personne non ressortissante d'un Etat membre de l'U.E. sur le territoire belge et ce, en contrepartie d'un avantage patrimonial. La peine prévue dans ces circonstances est de un an à cinq

¹⁴ Deze hypothese wordt hier ter herinnering vermeld rekening houdend met de humanitaire clausule uit dit artikel.

¹⁴ Cette hypothèse est citée pour mémoire étant donné la clause humanitaire prévue dans cette disposition.

jaar tot vijf jaar en een geldboete van 500 euro tot 50.000 euro.

ans d'emprisonnement et une amende de 500 à 50.000 euros.

Ingeval van geweld en bedreigingen bestaat de straf uit de opsluiting van 10 jaar tot 15 jaar en een geldboete van 1000 euro tot 100.000 euro.

Par ailleurs, en cas de violences ou menaces, la peine prévue est la réclusion de 10 à 15 ans et une amende de 1000 euros à 100.000 euros.

Dankzij deze artikelen is het mogelijk degene te vervolgen die, ofwel "gratis"¹⁵ ofwel in ruil voor een beloning, met een schijnhuwelijk heeft ingestemd. De Raad van State heeft overigens opgemerkt dat de persoon die zich leent tot het sluiten van een schijnhuwelijk teneinde zijn partner de mogelijkheid te bieden zijn of haar verblijfstoestand te regulariseren, evenals de persoon die een som geld ontvangt of gebruik maakt van geweld of bedreigingen om een dergelijk huwelijk af te sluiten, ook zou kunnen vervolgd worden op basis van deze strafrechtelijke bepalingen¹⁶.

Ces articles semblent également permettre de poursuivre la personne qui aurait accepté de conclure un mariage simulé soit « à titre gratuit »¹⁵, soit en contrepartie d'une rémunération. Le Conseil d'Etat a d'ailleurs relevé que la personne qui se prête au simulacre de mariage afin de permettre à son partenaire de régulariser sa situation en terme de séjour, la personne qui reçoit une somme d'argent pour conclure un mariage simulé ou qui use de violences ou de menaces pour la contraindre à conclure un tel mariage pourrait aussi être poursuivie sur la base de ces dispositions pénales¹⁶.

Er dient evenwel te worden opgemerkt dat de toepassing van de kwalificatie 'mensensmokkel' in het kader van schijnhuwelijken voornamelijk gericht zou moeten zijn op misdadernetwerken die schijnhuwelijken tegen betaling organiseren, en dus niet op de geïsoleerde gevallen.

Il y a cependant lieu de noter que l'utilisation de la qualification de trafic d'êtres humains dans le cadre de mariages simulés devrait principalement viser des réseaux criminels qui organisent des mariages simulés contre rémunération et pas des cas isolés.

In bepaalde situaties werd het mechanisme van schijnhuwelijken gebruikt met het oog op het 'bevoorraden' van de netwerken van mensensmokkelaars. Deze hypothese wordt in deze omzendbrief verder niet uitgewerkt omdat zij waarschijnlijk niet vaak voorkomt. Het is in deze omzendbrief vooral de bedoeling de aandacht te vestigen op het feit dat gevallen van mensenhandel ook in de praktijk daadwerkelijk kunnen voorkomen.

Dans certaines situations, le mécanisme de mariage simulé a été utilisé afin d'alimenter des réseaux de traite des êtres humains. Nous ne reprendrons pas cette hypothèse par la suite car il est vraisemblable qu'elle est peu fréquente. Notre but est ici d'attirer l'attention sur le fait que des cas de traite peuvent, le cas échéant, être effectivement rencontrés.

c. Valsheid in geschriften en het gebruik van valse stukken

c. Faux en écriture et usage de faux

Tot slot kan ook rekening gehouden worden met de kwalificatie 'valsheid in geschriften en het gebruik van valse stukken'.

Enfin, la qualification de faux et d'usage de faux peut, le cas échéant, aussi entrer en ligne de compte.

¹⁵ Het is in dit geval echter aangewezen rekening te houden met de humanitaire clausule uit lid 2 van artikel 77 van de wet van 15 december 1980.

¹⁵ Mais il y a lieu dans ce cas d'être attentif à la clause humanitaire prévue à l'alinéa 2 de l'article 77 de la loi du 15 décembre 1980.

¹⁶ Parl. St., Kamer, 51-1861/001 – 2004/2005.

¹⁶ Doc. Parl., Chambre, 51-1861/001 – 2004/2005.

In bepaalde gevallen kan deze kwalificatie als enige toegepast worden, bijvoorbeeld bij in het buitenland voltrokken schijnhuwelijken en voor huwelijken die werden afgesloten vóór 21 februari 2006, datum van de inwerkingtreding van de nieuwe strafbaarstelling.

Dans certaines situations, cette qualification sera la seule qui pourra être utilisée ; à savoir, dans une grande partie des cas de mariages conclus à l'étranger et dans l'hypothèse des mariages conclus avant le 21 février 2006, date d'entrée en vigueur de la nouvelle incrimination.

5. De verschillende hypothesen van een schijnhuwelijk

5. Les différentes hypothèses de mariages simulés

In dit hoofdstuk worden de verschillende situaties onderscheiden waarin schijnhuwelijken kunnen voorkomen. Dit is belangrijk omdat elke situatie bijzondere procedures vereist, zowel in verband met de controle op als de bestraffing van de schijnhuwelijken.

La présente section a pour objectif de distinguer les différentes situations dans lesquelles peuvent se présenter les mariages simulés. Il est important de procéder à cette présentation, dans la mesure où chaque situation requiert que des procédures particulières soient appliquées tant dans le cadre du contrôle qu'au niveau de la sanction de ces mariages simulés.

Doorgaans onderscheidt men:

1. de **voorgenomen** schijnhuwelijken (die dus nog niet voltrokken zijn);
2. de **voltrokken** schijnhuwelijken.

Classiquement, on distingue :

1. les mariages simulés **projetés** (donc non encore célébrés) ;
2. les mariages simulés **conclus**.

Dit eerste onderscheid is gebaseerd op de eenheid tijd: „voor“ en „na“ de voltrekking van het huwelijk.

Cette première distinction est fondée sur une unité de temps : « avant » et « après » la conclusion du mariage.

Dit onderscheid kan eveneens onderverdeeld worden in subhypothesen, al naargelang deze situaties zich **in België of in het buitenland** voordoen.

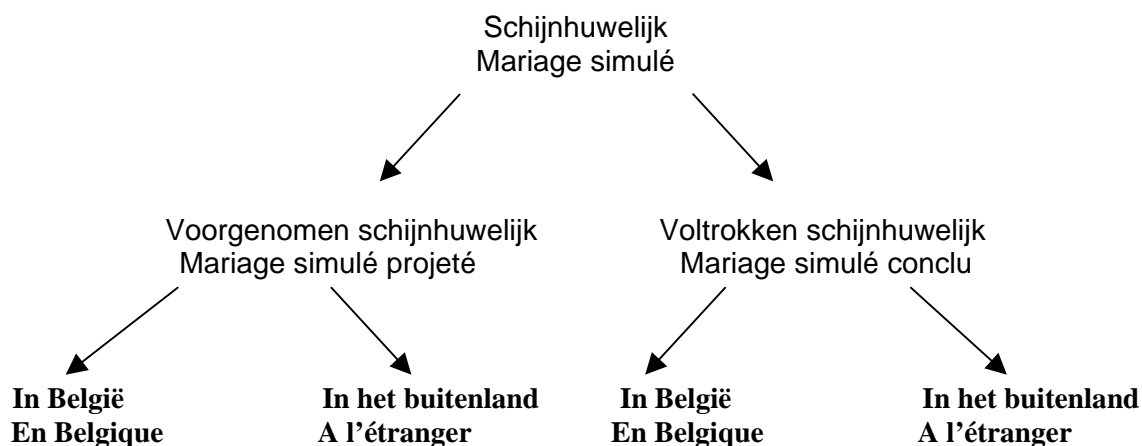
Elle peut également être subdivisée en sous-hypothèses selon que ces situations se présentent **en Belgique ou à l'étranger**.

Volgende situaties kunnen zich voordoen:

1. voorgenomen schijnhuwelijk:
 - in België
 - in het buitenland
2. voltrokken schijnhuwelijk:
 - in België
 - in het buitenland

Les situations suivantes peuvent donc se présenter :

1. mariage simulé projeté :
 - en Belgique;
 - à l'étranger;
2. mariage simulé conclus
 - en Belgique
 - à l'étranger



Deze omzendbrief strekt ertoe de rol van alle betrokkenen op een algemene manier te omschrijven en zal zich toespitsen op de taken van het parket. Het draaiboek geeft een nog meer gedetailleerde beschrijving van de rol van alle bij het fenomeen betrokken partijen, en dit a.h.v. de verschillende hypothesen uit dit schema.

La présente circulaire s'attache à décrire le rôle de chacun de manière générale et insistera sur les tâches du parquet. Le « vade-mecum » détaille quant à lui davantage le rôle de tous les intervenants en distinguant chacune des hypothèses figurant dans ce schéma.

6. De rol van de verschillende partijen in contact met het parket

6. Rôle des différents intervenants en contact avec le parquet

Naast het parket kunnen verschillende andere overheden optreden bij de melding of de opvolging van een dossier m.b.t. een schijnhuwelijk. In dit hoofdstuk worden de specifieke aspecten toegelicht van de rol van alle bij het fenomeen betrokken partijen.

Plusieurs autorités sont susceptibles d'intervenir dans le signalement ou le suivi d'un dossier de mariage simulé en dehors du rôle du parquet. La présente section vise à décrire la particularité du rôle de chacun.

6.1. De ambtenaar van de burgerlijke stand (ABS)

6.1. L'Officier de l'état civil (OEC)

De ambtenaar of de diensten van de burgerlijke stand zijn één van de eerste betrokken partijen die het bestaan van een eventueel schijnhuwelijk kunnen vermoeden. Het is immers uit het eerste bezoek van één van de toekomstige echtgenoten, met de bedoeling het huwelijksdossier op te stellen, dat kan blijken dat de werkelijke intentie van één of van beide toekomstige echtgenoten niet de duurzame levensgemeenschap is, maar eerder gericht is op het verkrijgen van een verblijfsrechtelijk voordeel.

L'OEC ou ses services constituent l'un des premiers acteurs susceptibles de suspecter l'existence d'un mariage simulé. C'est en effet à l'occasion de la première visite d'un des futurs mariés en vue de constituer le dossier de mariage qu'il peut apparaître que l'intention réelle d'un des futurs époux ou des deux est autre que la formation d'une communauté de vie, mais vise à l'obtention d'un avantage en termes de droit au séjour.

Er dient aan herinnerd te worden dat de ABS de

Il est nécessaire de rappeler que l'OEC a la

bevoegdheid heeft om ofwel de voltrekking van het huwelijk te weigeren, ofwel om de voltrekking ervan uit te stellen.

Artikel 167, lid 1 van het Burgerlijk Wetboek stelt namelijk dat de ABS de voltrekking van het huwelijk weigert wanneer dit niet voldoet aan de hoedanigheden en voorwaarden die vereist zijn om een huwelijk te mogen aangaan, of indien hij van oordeel is dat de voltrekking in strijd is met de openbare orde.

Op basis van deze wetsbepaling handelt hij in totale autonomie en neemt hij zijn beslissing, ofwel op basis van een eigen onderzoek, ofwel op basis van een onderzoek dat aan de procureur des konings wordt gevraagd.

Aangezien het Burgerlijk Wetboek hem verplicht om zijn beslissing aan de partijen te betekenen en de partijen binnen de maand beroep kunnen aantekenen, moet deze beslissing een duidelijke en geïndividualiseerde motivatie omvatten die gestoeld moet zijn op een solide onderzoek.

Als er ernstige vermoedens zijn dat het een mogelijk voorgenomen schijnhuwelijk betreft, kan de ABS de voltrekking van het huwelijk gedurende twee maanden uitstellen vanaf de door de partners vooropgestelde huwelijksdatum teneinde binnen deze termijn het advies van de procureur des konings in te winnen.

Ook wanneer er geen huwelijksdatum vastgelegd werd, kan de ABS het advies van de procureur des konings inwinnen

Het draaiboek omvat richtlijnen m.b.t. de te volgen procedures teneinde een voldoende onderbouwd dossier aan te leggen. Vanaf het eerste contact met het loket van de dienst van de burgerlijke stand moet het dossier zodanig samengesteld worden dat rekening gehouden wordt met de beroepsmogelijkheden van de partijen.

De rol van de ABS eindigt niet bij de weigering van de huwelijksvoltrekking of bij het uitstel van het huwelijk. Hij kan de procureur des konings steeds op de hoogte stellen van feiten die hem ter kennis zouden zijn gebracht m.b.t. een in het buitenland of in België voltrokken huwelijk, dat mogelijk ook voor hem kan hebben plaatsgevonden.

compétence soit de refuser la célébration du mariage, soit de surseoir à la célébration de celui-ci.

En effet, l'article 167 alinéa 1 du Code civil prévoit que l'OEC refuse de célébrer le mariage lorsqu'il apparaît qu'il n'est pas satisfait aux qualités et conditions prescrites pour contracter mariage, ou s'il est d'avis que la célébration est contraire à l'ordre public.

Dans le cadre de cette disposition, il agit en totale autonomie et prend sa décision soit sur la base de sa propre enquête, soit sur la base de l'enquête demandée au procureur du Roi.

Etant donné que le Code civil lui impose de notifier sa décision aux parties et que les parties disposent d'une possibilité de recours à introduire dans le mois, cette décision doit comporter une motivation précise et individualisée qui s'appuie sur une enquête solide.

S'il existe des présomptions sérieuses qu'il s'agit d'un projet de mariage simulé, l'OEC peut surseoir à la célébration du mariage pendant un délai de deux mois qui prend cours à partir de la date de mariage choisie par les intéressés et ce, afin d'obtenir endéans ce délai l'avis du procureur du Roi.

L'OEC peut également demander l'avis du procureur du Roi lorsqu'aucune date n'a été établie.

Le « vade-mecum » contient un ensemble de directives sur les procédures à suivre pour constituer un dossier suffisamment étayé. Dès le premier contact au guichet du service de l'état civil, le dossier doit être constitué en tenant compte des possibilités de recours dont disposent les parties.

Le rôle de l'OEC ne s'arrête pas au refus de célébration ou au sursis au mariage. Il a toujours la possibilité de dénoncer au procureur du Roi les faits qui lui seraient donnés à connaître à propos d'un mariage célébré à l'étranger ou en Belgique, y compris devant lui.

6.2. De Dienst Vreemdelingenzaken (DVZ)

De DVZ is het centrale punt voor de uitwisseling van gegevens tussen de verschillende actoren.

Alle beslissingen van het parket, van de rechtbank en van ABS moeten aan de DVZ meegedeeld worden.

De DVZ neemt de noodzakelijke maatregelen om de betrokken partijen in te lichten over de beslissingen die werden genomen.

De rol van de DVZ en de contactgegevens worden in het draaiboek vermeld (zie punten 3.2, 4.3 en 5.2).

6.3. Rol van de politie

De politieonderzoeken zijn van tweeërlei aard: enerzijds zijn er de onderzoeken m.b.t. voorgenomen huwelijken en anderzijds zijn er de onderzoeken met betrekking tot de voltrokken huwelijken.

6.3.1. Voorgenomen schijnhuwelijken

Alle onderzoeken m.b.t. schijnhuwelijken hebben een dringend karakter.

Wanneer de ABS beslist om de huwelijksvoltrekking uit te stellen, beschikt hij over ten hoogste twee maanden vanaf de door betrokken partijen vooropgestelde huwelijksdatum teneinde bijkomend onderzoek te verrichten. Indien hij binnen de vooropgestelde termijn geen beslissing heeft genomen, is hij verplicht het huwelijk te voltrekken (artikel 167, lid 2 en 3 B.W.). Er moet een voldoende ruime periode zitten tussen het moment waarop de resultaten het onderzoek aan de ABS bezorgd worden en de afloop van deze termijn, zodanig dat hij de mogelijkheid heeft om een gemotiveerde beslissing te nemen.

Het politieonderzoek verzamelt een maximaal aantal elementen die, door het verdachte karakter van het huwelijk, samen op een schijnhuwelijk *kunnen* wijzen. Het onderzoek moet daarom in eerste instantie toegespitst zijn op de omstandigheden van de ontmoeting, de duur van de relatie, de mogelijke aanwezigheid van een betaling ten voordele van de EER-echtgeno(o)t(e), die het recht op verblijf mogelijk maakt en de aanwezigheid van een tussenpersoon bij het opzetten van het huwelijk ten aanzien van de administratieve overheden.

6.2. Office des étrangers (OE)

L'OE est le point central d'échange des informations entre les différents acteurs.

Toutes les décisions du parquet, du tribunal ou de l'OEC doivent lui être communiquées.

L'OE prend les mesures nécessaires pour informer les acteurs concernés de ses décisions.

Le rôle de l'OE et les coordonnées des personnes de contact sont disponibles dans le « vademecum » (voir les points 3.2., 4.3. et 5.2.).

6.3. Rôle de la police

Les enquêtes confiées aux services de police seront de deux types, d'une part, celles relatives aux mariages projetés et d'autre part, celles relatives aux mariages conclus.

6.3.1. Mariage projeté

Toutes les enquêtes relatives à des faits de mariages simulés ont un caractère urgent.

Lorsque l'OEC décide de surseoir à célébrer le mariage, il dispose d'un délai de deux mois au plus à partir de la date du mariage choisie par les parties, afin de procéder à une enquête complémentaire. S'il ne prend pas de décision dans ce délai, il est obligé de procéder à la célébration (art. 167, al. 2 et 3 C. civ.). L'enquête doit donc parvenir à l'OEC suffisamment de temps avant l'expiration du délai pour lui permettre de prendre une décision motivée.

Le but de l'enquête policière est de récolter un maximum d'éléments qui, pris ensemble, *peuvent* indiquer une situation de mariage simulé de par le caractère suspect du mariage. Dès lors, l'enquête doit avant tout se concentrer sur les circonstances dans lesquelles la rencontre entre les partenaires s'est faite, la durée de la relation, la présence possible de paiement au bénéfice du partenaire EEE, qui ouvre le droit au séjour, la présence d'un intermédiaire qui a aidé à l'organisation du mariage vis-à-vis des autorités administratives.

Omzendbrief Col 2/2002 dient als referentiepunt om de taakverdeling te bepalen. De Lokale Politie onderzoekt de individuele feiten en in functie van de organisatie van de politiezone wordt de wijkagent meestal belast met de informatiegaring, de eerste vaststellingen op de woonplaats en het buurtonderzoek. De daaropvolgende verhoren gebeuren in overleg met de magistraat.

Voorzover de organisatie van de lokale politiezone het mogelijk maakt, geniet het sterke aanbeveling dat de problematiek van de schijnhuwelijken door ter zake gespecialiseerde politieagenten zou worden behandeld.

Zodra de betrokkenheid van een crimineel netwerk aan het licht komt, moet overleg worden gepleegd met de FGP (Federale Gerechtelijke Politie) teneinde de bijzondere opsporingstechnieken in te zetten die door de aard van de feiten vereist worden: BOM (bijzondere opsporingsmethoden) zoals observatie, ambtelijke opdrachten en internationale contactpunten (via het operationeel nationaal contactpunt CGO).

Op elk moment van het onderzoek kan de dienst van de Lokale of de Federale Politie contact opnemen met de Centrale Dienst Mensenhandel van de Federale Politie (DGJ/DJP/MH – 02/6426310, fax: 02/6451746) om informatie m.b.t schijnhuwelijken in te kijken die gelinkt is aan welbepaalde milieus of met oog op advies inzake praktische aspecten en de organisatie van het onderzoek.

Het draaiboek omvat een samenvatting van de taken die worden toevertrouwd aan de Lokale en aan de Federale Politie.

Bij het gerechtelijk onderzoek naar een schijnhuwelijk zijn de regels van de wet-Franchimont van toepassing. Het betreft hier vooral het uitstellen van de overhandiging van het verhoorblad met 30 dagen en de mogelijkheid om dit drie maal te verlengen indien het onderzoek dit vereist.

Het is belangrijk dat de onderzoekende politiedienst een PV met notitienummer 55 opstelt. Op die manier, en op voorwaarde dat de bevoegde magistraat expliciet de registratie in de ANG (Algemene Nationale Gegevensbank) vraagt, kan later een spoor van het onderzoek en van de betrokkenen teruggevonden worden ingeval een andere politiedienst een onderzoek naar dezelfde personen zou voeren.

La Circulaire Col 2/2002 sert de référence pour déterminer la répartition des tâches. La police locale enquête sur les faits individuels : en fonction de l'organisation de la zone de police, l'agent de quartier est le plus souvent chargé de la récolte des informations, des premières constatations à l'habitation et de l'enquête de voisinage. Les auditions subséquentes seront réalisées de commun accord avec le Magistrat.

Pour autant que l'organisation de la zone de police locale le permette, il est vivement recommandé de confier l'approche de cette problématique à des policiers spécialisés dans le domaine des mariages simulés.

Dès que l'implication d'un réseau criminel transparait, la PJF (police judiciaire fédérale) doit être concertée, notamment afin d'entreprendre des techniques d'enquête spéciales nécessitées par les faits : MPR (Méthodes particulières de recherche) telles qu'observation, commissions rogatoires, prises de contacts internationaux (via le point de contact national opérationnel CGO).

A tout moment de l'enquête menée par la police locale ou fédérale, le service central Traite des Etres humains de la Police fédérale peut être contacté (DGJ/DJP/MH – 02/6426310, fax 02/6451746) pour consultation des informations relatives aux mariages simulés liés à certains milieux, ou pour avis en matière de pratique et d'organisation d'enquête.

Le « Vade-mecum » contient un récapitulatif des tâches confiées à la police locale et à la police fédérale.

En matière d'enquête judiciaire dans le cadre d'un mariage simulé, les règles de la Loi Franchimont sont d'application. Il s'agit ici surtout de la possibilité de reporter la remise de la feuille d'audition tel que prescrit : 30 jours et la possibilité de le renouveler trois fois si l'enquête le nécessite.

Il est important que le service policier chargé de l'enquête rédige un PV en rapport avec l'indice infractionnel 55. De cette manière, et à la condition que le magistrat compétent demande explicitement l'inscription en BNG (Banque de données nationale générale), une trace de l'enquête pourra y être retrouvée ainsi que les personnes concernées en cas d'enquête sur les mêmes personnes par un autre service de police.

6.3.2. Voltrokken schijnhuwelijken – controle

6.3.2. Mariages conclus – contrôle de la

van de samenleving

Het draaiboek bevat een tabel die de taken van de politie verduidelijkt. Het betreft hierbij voornamelijk de controle van de samenleving, het buurtonderzoek en het verhoor van getuigen.

Controle van de samenleving

Vanaf het moment dat het huwelijk voltrokken is, is het belangrijk om de werkelijke levensgemeenschap te controleren. Dit gebeurt door de controle van de samenleving.

De controle van de samenleving in de woning dient te gebeuren met toestemming van de bewoners en wordt in het PV vermeld. Het PV vermeldt ter informatie ook alle vruchteloze pogingen die nodig waren om beide partners samen aan te treffen op de woonplaats.

De politieagent onderzoekt of de woning wel degelijk de indruk geeft dat het koppel er samen leeft, er samen verblijft of er samen woont, en of de partners als koppel elkaar voldoende kennen. Vaak geven de keuken, de slaapkamer en de badkamer hierover bijkomende informatie.

Zowel het bezoek aan de woning als het verhoor gebeuren met strikte naleving van de wettelijke bepalingen ter zake. Elke volledige of gedeeltelijke weigering van een bezoek of verhoor wordt in het PV genoteerd. De politie kan persoonlijke vragen stellen over de levensgewoonten, de inkomsten en de huishoudelijke bestedingen. A.h.v. die vragen kan de politie een in scène gezet samenleven van een werkelijk samenleven onderscheiden.

Om deze vragen nog gericht te maken, kan het nuttig zijn bij de openbare nutsbedrijven na te gaan op welke naam de inschrijving gebeurde en of er andere nuttige elementen over de samenstelling van het gezin beschikbaar zijn. Het betreft hierbij:

- de elektriciteits-, water-, telefoon-, en kabeldistributiemaatschappijen;
- de verzekeringsmaatschappijen;
- de Dienst Inschrijving van Voertuigen (D.I.V.).

Wanneer er vermoedens van schijnhuwelijk bestaan, verhoort de politie beide partners grondiger en ook afzonderlijk. Op die manier kunnen beide verklaringen vergeleken worden met het oog op een confrontatie van de partners.

cohabitation

Le « vade mecum » contient un tableau qui présente les tâches de la police. Il est principalement question ici du contrôle de la cohabitation, de l'enquête de voisinage et de l'audition de témoins.

Contrôle de la cohabitation

A partir du moment où le mariage a été conclu, il importe de vérifier la formation d'une communauté de vie réelle. Cela se fait au moyen d'un contrôle de la cohabitation.

Le contrôle de la cohabitation au sein du domicile doit s'effectuer avec consentement des habitants et est consigné comme tel dans le PV. Si plusieurs passages sont nécessaires avant de pouvoir trouver les deux partenaires ensemble à l'adresse, il faut le mentionner également dans le PV à toutes fins utiles d'information.

Le policier examine si l'habitation donne bien l'impression que le couple y vit, séjourne et cohabite réellement et si les partenaires se connaissent suffisamment en tant que couple. A cet effet, une attention particulière sera consacrée à la cuisine, chambre, salle de bain.

Tant la visite domiciliaire que l'audition sont effectuées dans le strict respect des dispositions légales en la matière. Tout refus de visite ou d'audition en tout ou en partie est consigné dans le PV. La police peut poser des questions personnelles sur leurs habitudes de vie, leurs revenus et dépenses ménagères. Par ces questions, la police peut distinguer une mise en scène d'une situation de cohabitation réelle.

Afin de spécifier davantage celles-ci, il est utile de vérifier auprès des services d'utilité publique à quels noms l'inscription s'est faite, ainsi que tout autre élément utile disponible quant à la composition de la famille :

- compagnies d'eau, électricité, câble télévisé ;
- assurances ;
- D.I.V. : immatriculation des véhicules.

En cas de soupçon de mariage simulé, les deux partenaires sont entendus de manière plus approfondie par le service policier. Les auditions des deux partenaires sont effectuées séparément afin que les déclarations puissent être comparées et les partenaires confrontés.

Buurtonderzoek en verhoor van getuigen

Het buurtonderzoek is gericht op het verzamelen van zoveel mogelijk elementen om de situatie van het koppel als getrouwde partners na te gaan. Het gaat hierbij voornamelijk om volgende personen:

- de eigenaar van de woning
- de huisbewaarder
- burens
- handelaars
- de postbode.

In overleg met en mits de toestemming van de bevoegde magistraat kunnen de hiervoor vermelde personen, maar ook andere getuigen die nuttig kunnen zijn voor het onderzoek, diepgaander worden verhoord. Het gaat hierbij voornamelijk om volgende personen:

- de ouders
- vrienden
- voormalige echtgenoten
- meerderjarige kinderen uit vorige huwelijken
- de getuigen bij de huwelijksplechtigheid (hier dient bijzondere aandacht te worden besteed aan het feit dat de getuige eventueel betrokken kan zijn bij de organisatie van het schijnhuwelijk)
- de ambtenaar van de burgerlijke stand.

7. Taken van het parket

7.1. Algemene richtlijnen

De wet van 12 januari 2006 heeft een artikel 79bis ingevoerd in de wet van 15 december 1980 waardoor een schijnhuwelijk en een poging ertoe strafrechtelijk worden bestraft. Daarom is het noodzakelijk de gangbare werkmethodes vanaf de inwerkingtreding van deze omzendbrief te veranderen: elk dossier m.b.t. een schijnhuwelijk, of het nu voorgenomen dan wel reeds voltrokken is, zal voortaan strafrechtelijk worden genoteerd a.h.v. tenlasteleggingscode 55H.

De parketten die de gewoonte hadden enkel een burgerlijk dossier te openen, zullen dan ook hun werkmethodes moeten wijzigen.

Het systematisch openen van een strafrechtelijk dossier past niet alleen binnen de wettelijke

Enquête de voisinage et audition de témoins

L'enquête de voisinage vise à récolter un maximum d'éléments sur la réalité de l'état de couple en tant que des partenaires mariés. Il s'agit notamment d'entendre les personnes suivantes :

- Propriétaire de l'habitation
- Concierge
- Voisins
- Commerçants
- Facteur.

L'audition approfondie des personnes ressources mentionnées ci-dessus, ainsi que de tout autre témoin utile à l'enquête sera envisagée avec le magistrat compétent, en fonction de l'accord de celui-ci. Parmi les témoins utiles à l'enquête, il s'agit principalement des personnes suivantes :

- Parents
- Amis
- Conjoints antérieurs
- Enfants majeurs issus de mariages précédents
- Témoins lors de la cérémonie de mariage (attention à l'implication éventuelle ; du témoin dans une organisation de mariage simulé)
- Employé du Service de l'état civil

7. Tâches du parquet

7.1. Instructions d'ordre général

La loi du 12 janvier 2006 a inséré un article 79bis dans la loi du 15 décembre 1980, qui sanctionne le mariage simulé et la tentative de mariage simulé. C'est pourquoi, il est nécessaire d'adapter les pratiques dès l'entrée en vigueur de la présente circulaire : à présent, chaque dossier de mariage simulé, qu'il soit projeté ou conclu, fera l'objet d'une notice pénale et l'indice infractionnel 55H sera repris.

Les parquets qui ouvraient traditionnellement une notice civile devront abandonner cette pratique.

L'ouverture systématique d'une notice pénale correspond non seulement à l'évolution législative

evolutie maar zorgt, enerzijds, voor een betere opvolging van de geregistreerde dossiers in het REA-systeem en, anderzijds, voor een betere statistische benadering van het fenomeen.

Het parket zal zijn strafrechtelijk dossier desgewenst ook kunnen seponeren en in de plaats een burgerlijk dossier openen.

Hoewel elk parket zelf kan kiezen tussen een burgerlijke of strafrechtelijke rechtsvordering, dient in volgende gevallen de voorkeur aan strafrechtelijke vervolging te worden gegeven:

- wanneer een geldsom werd gegeven in ruil voor het sluiten van een huwelijk (een bijzondere verbeurdverklaring kan in dit geval gevorderd worden);
- wanneer herhaaldelijk pogingen tot het sluiten van een huwelijk werden ondernomen (zie REA-systeem);
- wanneer er gebruik werd gemaakt van bedreigingen of geweld (eventueel samen met de kwalificatie 'opzettelijke slagen en verwondingen');
- In het kader van activiteiten van een criminele organisatie of mensensmokkel en mensenhandel.

De procureur des konings overlegt met de externe betrokkenen teneinde de werkwijze uit het draaiboek in de praktijk om te zetten.

7.2. Voorgenomen schijnhuwelijk

7.2.1 Territoriale bevoegdheid

In deze fase moet het parket van de plaats waar het huwelijk zal worden voltrokken, het onderzoek voeren.

7.2.2 Rol van het parket

7.2.2.1 Burgerrechtelijke aanpak

Na onderzoek van de situatie van een voorgenomen schijnhuwelijk bezorgt de procureur des konings binnen de wettelijke termijn een gemotiveerd advies aan de ABS.

De ABS zal op basis van dit advies een gemotiveerde beslissing nemen. De betrokken partijen kunnen deze beslissing bij de rechtbank van eerste aanleg aanvechten.

mais permet, d'une part, un meilleur suivi des dossiers qui seront enregistrés dans la banque de données TPI et, d'autre part, aussi une meilleure approche statistique du phénomène.

Il restera la possibilité pour le parquet qui le souhaite d'éventuellement classer sans suite son dossier pénal au profit de l'ouverture d'une notice civile.

S'il appartient à chaque parquet de choisir entre l'action civile et l'action pénale, des poursuites pénales doivent être privilégiées dans certains cas :

- lorsqu'une somme d'argent a été échangée pour la conclusion du mariage (une confiscation spéciale peut être demandée dans ce cas) ;
- lorsque les tentatives de mariage ont été répétées (voir banque de données TPI);
- lorsqu'il y a eu usage de menaces ou de violences (éventuellement avec la qualification de coups et blessures volontaires) ;
- dans le cadre des activités d'une organisation criminelle ou de trafic et de traite des êtres humains.

Le procureur du Roi se concerta avec les acteurs externes afin de mettre en œuvre la méthode de travail prévue par le « vade-mecum ».

7.2. Mariage simulé projeté

7.2.1 Compétence territoriale

A ce stade, le parquet du lieu où le mariage sera conclu doit mener l'enquête.

7.2.2 Rôle du parquet

7.2.2.1. Sur le plan civil

Après enquête portant sur une situation de mariage simulé projeté, le procureur du Roi remet, dans les délais légaux, un avis motivé à l'OEC.

L'OEC prendra une décision motivée sur la base de cet avis. Les parties intéressées peuvent contester la décision prise auprès du tribunal de première instance.

Aangezien de materie tot de openbare orde behoort, moet deze beslissing aan het openbaar ministerie meegedeeld worden.

La matière étant d'ordre public, elle doit être communiquée au Ministère public.

De betrokken partijen kunnen hoger beroep aantekenen. Ook de procureur des konings kan op basis van artikel 138 van het Gerechtelijk Wetboek hoger beroep instellen.

Les parties intéressées peuvent introduire un appel. Le procureur du Roi peut de son côté éventuellement interjeter appel sur la base de l'article 138 du Code judiciaire.

7.2.2.2. Strafrechtelijke aanpak

Op strafrechtelijk vlak beschikt het parket over verschillende mogelijkheden (kwalificaties). Een voorgenomen schijnhuwelijk kan o.a. vervolgd worden op basis van artikel 79bis van de wet van 15 december 1980, en verder ook op basis van de artikelen 77bis, 77quater, 77quinquies en 77sexies.

7.2.2.2. Sur le plan pénal

En matière pénale, le parquet dispose de plusieurs possibilités (qualifications) qu'il peut utiliser. Un mariage simulé projeté peut, entre autres, être poursuivi sur la base de l'article 79 bis de la loi du 15 décembre 1980 ainsi que des articles 77bis, 77quater, 77quinquies, 77sexies.

7.3. In België voltrokken schijnhuwelijken

7.3. Mariage simulé conclu en Belgique

7.3.1. Territoriale bevoegdheid

Het parket van de plaats waar het huwelijk werd voltrokken, dient het onderzoek te voeren.

7.3.1. Compétence territoriale

Le parquet du lieu où le mariage a été conclu doit mener l'enquête.

7.3.2. Rol van het parket

7.3.2. Rôle du parquet

7.3.2.1. Burgerrechtelijke aanpak

In het kader van de burgerlijke procedure treedt het parket op op grond van een rechtsvordering (dagvaarding in nietigverklaring voorzover de voorwaarden van art. 146bis BW zijn vervuld) of a.h.v. een advies (advies indien de partijen zelf tot dagvaarding zijn overgegaan) (art. 764, 3° Gerechtelijk Wetboek).

7.3.2.1 Sur le plan civil

Dans le cadre de la procédure civile, le parquet intervient par voie d'action (citation en annulation pour autant que les conditions de l'article 146 bis du Code civil soient rencontrées) ou par voie d'avis (avis si les parties elles-mêmes ont cité) (Art. 764, 3° Code judiciaire).

Wanneer het openbaar ministerie dagvaardt in nietigverklaring van het huwelijk en de rechtbank deze vordering afwijst, dan zal het openbaar ministerie de mogelijkheden onderzoeken om beroep voor te stellen aan het parket-generaal van het rechtsgebied.

Lorsque le Ministère public cite en annulation du mariage et que le tribunal ne fait pas droit à sa demande, il examinera les possibilités de proposer l'appel au parquet général de son ressort.

Wanneer de rechtbank ingaat op de vraag van het parket en het huwelijk nietig verklaart, dan moet het parket een kopie van de beslissing met melding van het feit dat zij in kracht van gewijsde is getreden, aan de DVZ bezorgen.

Lorsque le tribunal fait droit à la demande du parquet et annule le mariage, le parquet transmettra une copie de la décision avec la mention de force de chose jugée à l'OE.

Wanneer de rechtbank het huwelijk nietig verklaart, dan moet het bevoegde parket een afschrift van

Lorsque le tribunal prononce une annulation du mariage, il convient que le parquet compétent

deze beslissing aan het parket-generaal bezorgen, zodat dit kan overwogen een vordering tot vervallenverklaring van de nationaliteit in te dienen (artikel 23 §1, 1° en §3 van het Wetboek van de Belgische Nationaliteit, dat werd gewijzigd door de wet van 27 december 2006 (I)).

7.3.2.2. Strafrechtelijke aanpak

Op strafrechtelijk vlak beschikt het parket over verschillende mogelijkheden (kwalificaties). Een voltrokken schijnhuwelijk kan o.a. vervolgd worden op basis van de artikelen 79bis, 77bis, 77quater, en 77quinquies van de wet van 15 december 1980 en eveneens op basis van de artikelen 391sexies en 196 van het Strafwetboek.

Het verdient aanbeveling een beroep te doen op de kwalificatie 'valsheid in geschriften', samen met nog een andere kwalificatie, teneinde eventuele problemen in verband met de bevoegdheid *ratione materiae* te voorkomen.

Het parket dat een strafrechtelijk veroordeling heeft verkregen, vordert vervolgens een nietigverklaring van het huwelijk of hevelt het dossier over naar het parket dat territoriaal bevoegd is om deze nietigverklaring te vorderen.

7.4. In het buitenland voltrokken schijnhuwelijken

7.4.1. Territoriale bevoegdheid

Het parket van de plaats waar het huwelijksdocument in- of overgeschreven is, dient het onderzoek te voeren.

Indien dit onmogelijk is, zal het parket waar de buitenlandse huwelijksakte voor de eerste keer aan de ABS ter kennis werd gegeven, voor het onderzoek instaan.

Wanneer het afgesloten huwelijk noch in- of overgeschreven werd in de registers van de burgerlijke stand, noch door een overheid erkend werd, dan zal het parket waar de betrokkene via het huwelijk het verblijfsvoordeel verworven heeft, het onderzoek voeren.

7.4.2. Rol van het parket

Hiervoor gelden dezelfde richtlijnen als in punt 7.3.2.

transmettre au parquet général une copie de cette décision afin que celui-ci envisage d'introduire une action en déchéance de la nationalité (art. 23 §1^{er}, 1° et §3 du Code de la nationalité belge tel que modifié par la loi du 27 décembre 2006(I)).

7.3.2.2. Sur le plan pénal

En matière pénale, le parquet dispose de plusieurs possibilités (qualifications) qu'il peut utiliser. Un mariage simulé conclu peut entre autres être poursuivi sur la base des articles 79 bis, 77 bis, 77 quater, 77 quinquies de la loi du 15 décembre 1980 et des articles 391 sexies et 196 du Code pénal.

Il est recommandé de prévoir le recours à la qualification de faux en écriture en plus d'une autre qualification afin de prévenir tout problème éventuel en matière de compétence *ratione materiae*.

Le parquet qui obtient une condamnation demande ensuite l'annulation du mariage ou transfère le dossier au parquet territorialement compétent pour introduire l'action en annulation.

7.4. Mariage simulé conclu à l'étranger

7.4.1. Compétence territoriale

Le parquet du lieu où le document de mariage est inscrit ou transcrit doit mener l'enquête.

A défaut, cela sera le parquet du lieu où l'acte de mariage étranger a été porté pour la première fois à la connaissance de l'OEC.

Lorsque le mariage conclu n'a ni été inscrit ou transcrit dans les registres de l'état civil, ni reconnu par aucune autorité, le parquet qui sera chargé de l'enquête sera celui où l'intéressé a obtenu un avantage en matière de séjour par la conclusion d'un mariage.

7.4.2. Rôle du parquet

Les mêmes instructions que celles visées à la section 7.3.2. seront suivies.

7.4.2.1. Burgerrechtelijke aanpak

Bevoegdheid van de Belgische rechter

De internationale bevoegdheid van de Belgische rechter wordt geregeld door de artikelen 42 en 43 van het Wetboek van Internationaal Privaatrecht.

Wat de nietigverklaring van het huwelijk betreft, zijn de Belgische rechtbanken bevoegd waar de echtgenoten hun gebruikelijke verblijfplaats hebben of waar zich de laatste gekende verblijfplaats van de echtgenoten bevindt.

Wanneer de rechtbank het huwelijk nietig verklaart, dan moet het bevoegde parket een afschrift van deze beslissing aan het parket-generaal bezorgen, zodat dit kan overwegen een vordering tot vervallenverklaring van de nationaliteit in te dienen (artikelen 23 §1^e, 1° en 23 §3 van het Wetboek van de Belgische Nationaliteit, dat werd gewijzigd door de wet van 27 december 2006 (I)).

7.4.2.2. Strafrechtelijke aanpak

Rekening houdend met de beperkingen van de regels van de extraterritorialiteit zal voornamelijk een beroep worden gedaan op de kwalificatie 'valsheid in geschriften en gebruik van valse stukken' wanneer de valse documenten in België worden gebruikt (artikel 7 van de Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering), hetgeen de mogelijkheid zal bieden ook eventuele problemen in verband met de bevoegdheid *ratione materiae* te voorkomen.

Deze kwalificatie is ook aan te raden voor de huwelijken die werden voltrokken vóór 21 februari 2006, datum waarop de wet van 12 januari 2006 in werking is getreden.

Wanneer geen enkel bestanddeel dat het misdrijf 'schijnhuwelijk' uitmaakt, in België tot stand is gekomen, dan zal artikel 79bis van de wet van 15 december 1980 niet kunnen worden toegepast.

Er kunnen daarentegen wel vervolgingen plaatsvinden op basis van de strafbaarstellingen 'mensensmokkel met verzwarende omstandigheden' en 'valsheid in geschriften'.

8. Evaluatie – inwerkingtreding

Deze omzendbrief zal minimaal om de twee jaar

7.4.2.1. Sur le plan civil

Compétence du juge belge

La compétence internationale du juge belge en la matière est réglée par les articles 42 et 43 du Code de droit international privé.

En matière d'annulation de mariage, les tribunaux belges compétents sont ceux du lieu de la résidence habituelle ou de la dernière résidence connue.

Lorsque le tribunal a prononcé une annulation du mariage, il convient que le parquet compétent transmette au parquet général une copie de cette décision afin que celui-ci envisage d'introduire une action en déchéance de la nationalité (art. 23 §1^{er}, 1° et 23 §3 du Code de la nationalité belge tel que modifié par la loi du 27 décembre 2006(I)).

7.4.2.2. Sur le plan pénal

Compte tenu des limites liées aux règles d'extraterritorialité, en principe, on recourra principalement à la qualification de faux et d'usage de faux notamment à partir du moment où les faux documents sont utilisés en Belgique (art. 7 du Titre préliminaire du Code d'instruction criminelle). Cela permettra en outre de prévenir tout problème éventuel en matière de compétence *ratione materiae*.

L'usage de cette qualification est aussi recommandé pour les mariages conclus avant le 21 février, date d'entrée en vigueur de la loi du 12 janvier 2006.

En effet, lorsqu'aucun élément constitutif de l'infraction de « mariage simulé » n'a été réalisé en Belgique, il ne sera pas possible de recourir à l'article 79 bis de la loi du 15 décembre 1980.

Des poursuites sur la base des incriminations de trafic d'êtres humains avec circonstances aggravantes ou de l'usage du faux en écriture sont par contre possibles

8. Evaluation – entrée en vigueur

La présente circulaire fera l'objet d'une évaluation

worden geëvalueerd.

au minimum tous les deux ans.

Deze omzendbrief zal in werking treden op 15 oktober 2009.

La présente circulaire entre en vigueur le 15 octobre 2009.

Brussel, 1 oktober 2009.

Bruxelles, le 1^{er} octobre 2009.

De procureur-generaal bij het hof van beroep te Luik, voorzitter van het College van Procureurs-generaal,

Le procureur général près la cour d'appel à Liège, président du Collège des procureurs généraux,

Cédric VISART de BOCARMÉ

De procureur-generaal bij het hof van beroep te Gent,

Le procureur général près la cour d'appel à Gand,

Frank SCHINS

De procureur-generaal bij het hof van beroep te Bergen,

Le procureur général près la cour d'appel à Mons,

Claude MICHAUX

De procureur-generaal bij het hof van beroep te Antwerpen,

Le procureur général près la cour d'appel à Anvers,

Yves LIÉGEOIS

De procureur-generaal bij het hof van beroep te Brussel,

Le procureur général près la cour d'appel à Bruxelles,

Marc de le COURT